YASHIL IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

“MILLIY IQTISODIYOTNI BARQAROR SAQLASHDA “YASHIL IQTISODIYOT”, “YASHIL MOLIYA”, “YASHIL BUXGALTERIYA” VA ILG‘OR MUHANDISLIK MAKTABLARINI ILMIY-AMALIY INTEGRATSIYALASHTIRISH DOLZARBLIGI”

Maqola va tezislar to‘plami

2025-YIL
30-MAY

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 213 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 11-martda ruxsat etildi.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

Omborxonada wms tiziminidan foydalanishni afzalliklari 16
G‘ofurov Shoxjaxon Abdumajit o‘g‘li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich

Интеграция проектного офиса в корпоративную структуру строительной компании, работающей по epc-контрактам 21
Махмудов Сардор Козим угли

Investitsion muhit va unga ta’sir etuvchi omillar tahlili 24
Ochilov Bobur Baxtiyor o‘g‘li

Tadbirkorlik faoliyati to‘g‘risidagi itimoiy-iqtisodiy qarashlar tahlili 27
Abduvohidov Behzod XXX

Tijorat banklarida kredit portfelini boshqarishning asosiy yo‘nalishlari 30
Jo‘rayev Eldor Berdibekovich

O‘zbekistonda davlat budjetini kupaytirishda soliqlarni ahamiyati 34
Karimova Gulbahor Normurodovna

Dunyo oziq-ovqat bozorining dinamik rivojlanishidagi o‘zgarishlar, qiyinchiliklar va ularning yechimlari 36
Tolipova Baxtigul Farxodovna

Исследование тепловых и диффузионных процессов при азотировании зубчатых колес в вакуумной среде 39
Жасурбек Юлдашбоевич Холмирзаев

Axborot tizimlaridan foydalangan holda tashkilotni boshqarish bo‘yicha qarorlar qabul qilishni takomillashtirish 49
Xujamova Shahrizoda Otabek Qizi

Sanoat sektorida dekarbonizatsiya va qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish strategiyalari 52
Bobobekov Ergash Abdumalikovich

Sanoat rivojlanishini ekonometrik modellashtirish (Surxondaryo viloyati misolida) 56
Xalmuratov Zakirjan Mekkamovich

“Yashil iqtisodiyot” – barqaror taraqqiyot omili 58
Lapasova Kamola Farhod qizi

Umumta’lim maktablarida informatika fanini o‘qitishda sun’iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari 60
Raxmonov Baxtiyor Azzamovich

“Makroiqtisodiy masalalarni yechishda matematik modellarning ahamiyati” 63
Abdiraimov Abbos Xolmurod O‘g‘li

Moda marketingida iste’molchilarning ichki ehtiyojlari va xulq-atvoriga asoslangan yondashuvlar 67
Tuxtaeva Oydinoy Normamatovna

O‘zbekiston Respublikasida standartlashtirish siyosatida xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik tahlili 72
Raximov Ilyos Muydinovich

Tijorat banklarida omonatlarni jalb qilishda mijoz sodiqligini oshirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlar 75
Raximov Shoxrux Furqatovich

Raqamli bank xizmatlarida sun’iy intellektdan foydalanishning istiqbollari va xavfsizlik masalalari 78
Erdonayev Aliqul Xalimovich

Ta’minot zanjirini optimallashtirish yo‘llari 82
Matkarimova Umida Alisher qizi, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich

The role of global value chains in international trade competition 85
Rakhmonova Dildora Ergash Qizi

Электронная коммерция в узбекистане: государственные стратегии, технологический прогресс и барьеры развития 88
Махаммадалиева Муслимахон Шерали Кизи

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Modernization of the social protection system through digital technologies and innovative approaches 90
Abduzoirov Mukhiddin Umidjon ugli, Qudratov Inomjon Nemat ugli

Tabiiy va sun'iy tolalar asosida qayta ishlangan mahsulotlarning texnologik sifati va iqtisodiy samaradorligi 93
Raximov Furqat Jalalovich

Maishiy kimyo tovarlari B2B bozori uchun barqaror va yashil taqsimot modellarini ishlab chiqish 97
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi

Chakana savdo va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish 102
Po'latova Sug'diyona Iskandar qizi, Abdullayev Firdavs Sanjar o'g'li, Ravshanova Muxtarama

Zamonaviy shahar massivlarida xizmat ko'rsatish va boshqarishda "Aqlli shahar" konsepsiyasi 105
Ismailov Najmiddin Ilxamovich

Germaniyaning ta'minot zanjirlarini boshqarish tajribasidan foydalanishni afzalliklari 108
Nuriddinov G'ulomiddin Ziyovuddin o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich

Ta'minot zanjirida CPFR texnologiyasi foydalanishni afzalliklari 111
Komilov Muhammmad Yusuf Sardorbek o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich

Ta'minot zanjirlarini qo'llashda jahon tajribasi 115
Karimov Amirxon Anvarovich, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich

Sug'urtada investisiya faoliyatini tashkil etishni huquqiy asoslari 118
Suyunov Isomiddin Tilovkobilovich

Yurtimizda amaldagi budjetlararo munosabatlar tartibi, hisobi hamda uning afzalliklari 122
Po'latov Tirkash Sotiboldiyevich

Aholini ijtimoiy himoya qilish institutlari shakllanishining xorij tajribalari 127
Bobonov N.H.

Способ организации продуктивной работы преподавателя и его влияние на результативность 131
Гулнора Казимова

Literature is a reflection of the soul and culture of humanity 136
Sayidova Sayyora Yorikulovna

Turizm infratuzilmasida transport xizmatlarini integratsiyalash: muammo va yechimlar 140
Vakilov Ruslan Tillabayevich

Ekoturizm va madaniy meros obyektlariga tashrifni tartibga soluvchi huquqiy normalar 142
Sayfiddinov Sharofiddinxo'ja Najmiddin o'g'li

Strategies for achieving sustainable growth through green economy transition 145
Umida Kakhramonova Gayratovna

Buxoro viloyatida qishloq xo'jaligida suv resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar 149
Ro'ziyev Sobirjon Samatovich

Xizmat ko'rsatish sohasida mulkni qayta baholash va unga yetkazilgan moddiy zararni aniqlash 153
Xadjayev Kamoliddin Fazliddinovich

Shahar aglomeratsiyasining sifatini ekologik va geologik mezonlar asosida kompleks baholash 155
Irgashev Shavkatbek Turdiyevich

Sanoatda korxonalarining qayta tiklanuvchi energiya manbalari asosida barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlash 160
Qalandarova Gulshoda Nazirjon qizi

Raqamli iqtisodiyot sharoitida hududiy tengsizliklarni kamaytirish usullari 165
Ibragimov Baxrom Baxodirovich

Tog' yon bag'rida joylashgan kon uymlarini ochiq usulda qazib olish xususiyatlari 174
I.T. Mislibayev, M.Sh. Ochilova

Milliy iqtisodiyotda turizmning o'rni va rivojlanish imkoniyatlari 176
Xudoyberdiyeva Hilola Himmatovna

China insurance market experience 178
Jumaboyev Akmal Sheraliyevich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Tijorat banklarida moliyaviy resurslarning shakllanish manbalari 181
Tangirkulov Bekzod Boxadirovich
Bank tizimida buxgalteriya hisobotlarida axborot texnologiyalarining roli va rivoji 185
Sodiqov Sanjar Saydullo o‘g‘li
Samarali loyiha risklarini boshqarish: nazariya va amaliyot 189
Nosirova Gulira’no Abdulaziz qizi
XXI-asrda Xitoyning iqtisodiy taraqqiyoti: sohaviy islohotlar, yutuqlar va muammolar tahlili 192
D.E.Qarshiyev
Boshqaruv hisobining zamonaviy konsepsiyalarini joriy etish xo‘jalik yurituvchi subyektlarda natijadorlikka erishishning muhim omilidir 195
Xoshimov Baxrom Baxadirovich
Eksportga chiqariladigan mahsulotlar uchun zamonaviy qadoqlashning ahamiyati va tendensiyalari 201
Xidirov Shohrux Bobur o‘g‘li
Усовершенствование подходов к управлению проблемными кредитами в коммерческих банках узбекистана 205
Улмасой Хусан кизи Ахмедова
Sug‘urtada investitsiya faoliyatini obyekti va predmeti 208
D.E.Qarshiev
O‘zbekistonda raqamli texnologiyalarning tadbirkorlik sohasida istiqbollari 211
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich

O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TADBIRKORLIK SOHASIDA ISTIQBOLLARI

Sattarov Xayrulla Fayzullayevich
“Yoshlar – kelajagimiz” jamg‘armasi ijro etuvchi direktori
O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi
Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi

Annotatsiya: Mazkur tezisda O‘zbekistonda raqamli texnologiyalarning tadbirkorlik sohasiga ta’siri, mavjud imkoniyatlar va istiqbolli yo‘nalishlar tahlil qilinadi. Zamonaviy raqamli vositalar yordamida tadbirkorlik faoliyatini samarali tashkil etish va rivojlantirish yo‘llari ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, O‘zbekistonda tadbirkorlik faoliyatida raqamli texnologiyalarning qo‘llanilishi, ularning rivojlanish tendensiyalari, asosiy yo‘nalishlari va bu boradagi muammolar tahlil qilingan. Raqamli texnologiyalarni tatbiq etish orqali tadbirkorlikda erishilayotgan ijobiy natijalar hamda istiqboldagi imkoniyatlar yoritilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli texnologiyalar, tadbirkorlik, raqamli iqtisodiyot, elektron tijorat, fintex, innovatsiya, O‘zbekiston.

Abstract: This thesis examines the impact of digital technologies on entrepreneurship in Uzbekistan, analyzing current opportunities and promising directions. It explores ways to effectively organize and develop entrepreneurial activities through the use of modern digital tools. The study also reviews the trends, main directions, and challenges associated with the application of digital technologies in Uzbekistan’s business sector. Positive outcomes and future opportunities achieved through digitalization in entrepreneurship are highlighted.

Key words: digital technologies, entrepreneurship, digital economy, e-commerce, fintech, innovation, Uzbekistan.

Аннотация: В данной статье анализируется влияние цифровых технологий на сферу предпринимательства в Узбекистане, рассматриваются существующие возможности и перспективные направления развития. Особое внимание уделяется вопросам эффективной организации и развития предпринимательской деятельности с использованием современных цифровых инструментов. Также проанализированы тенденции развития, основные направления и существующие проблемы в применении цифровых технологий в предпринимательской среде Узбекистана. Освещаются положительные результаты и перспективные возможности, достигаемые благодаря внедрению цифровых решений в сферу бизнеса.

Ключевые слова: цифровые технологии, предпринимательство, цифровая экономика, электронная коммерция, финтех, инновации, Узбекистан.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar dunyo iqtisodiyotini tubdan o‘zgartirmoqda. O‘zbekiston ham bu global jarayondan chetda qolmayapti. So‘nggi yillarda mamlakatda “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida bir qator muhim islohotlar amalga oshirildi. Internet tarmog‘i va mobil ilovalar orqali xizmat ko‘rsatish, elektron tijorat, sun’iy intellekt, bulutli texnologiyalar kabi yo‘nalishlar mahalliy tadbirkorlar orasida katta qiziqish uyg‘otmoqda. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalarning tadbirkorlikda qo‘llanilishi ish jarayonlarini avtomatlashtirish orqali samaradorlikni oshirish, xarajatlarni qisqartirish va inson resurslaridan oqilona foydalanish, mijozlar bilan interaktiv aloqani kuchaytirish va marketing imkoniyatlarini kengaytirish, onlayn savdo va elektron to‘lov tizimlari orqali bozor doirasini kengaytirish imkonini bermoqda. Shu bilan birga, ayrim muammolar ham mavjud bo‘lib, ular orasida infratuzilmaning yetarli emasligi, kadrlar salohiyatining pastligi, raqamli savodxonlik darajasining sustligi alohida e’tiborga loyiq.

Zamonaviy iqtisodiyotning muhim xususiyatlaridan biri bu raqamli transformatsiyadir. Dunyo bo‘yicha kuzatilayotgan raqamli iqtisodiyotga o‘tish jarayonida raqamli texnologiyalarning ahamiyati tobora ortib bormoqda. O‘zbekiston Respublikasida ham tadbirkorlikni rivojlantirish yo‘lida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanish bo‘yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Bunday o‘zgarishlar tadbirkorlik faoliyatining sifati, tezligi va ko‘lamiga sezilarli ijobiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, elektron tijorat bozorining jadal sur’atlar bilan kengayib borayotgani e’tiborga loyiq. 2023-yilda elektron savdo hajmi 6,3 trillion so‘mdan oshgani bu sohaga bo‘lgan talab va ishonch ortib borayotganidan dalolat beradi. “Uzum Market”,

“ZoodMall”, “Oson” kabi platformalar orqali kichik va o‘rta tadbirkorlar mahsulotlarini butun respublika bo‘ylab sotish imkoniyatiga ega bo‘lib, ularning faoliyat ko‘lami kengaymoqda.

Raqamli moliyaviy xizmatlar, ayniqsa fintex tizimlari ham sezilarli darajada rivojlanmoqda. “Click”, “Payme”, “Apelsin” kabi to‘lov tizimlari moliyaviy operatsiyalarni soddalashtirib, foydalanuvchilar orasida keng tarqalgan. 2024-yilda mamlakatda 30 milliondan ortiq raqamli to‘lov tranzaksiyalari amalga oshirilgani bu yo‘nalishdagi faoliyatning intensivligini ko‘rsatmoqda. Shu bilan birga, yirik va o‘rta korxonalar tomonidan CRM (Customer Relationship Management) va ERP (Enterprise Resource Planning) tizimlaridan foydalanish tobora kengaymoqda. Bu tizimlar mijozlar bilan ishlash, savdo jarayonlari, hisob-kitob va logistika faoliyatini avtomatlashtirish orqali korxona samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Yana bir muhim yo‘nalish – bu startap ekotizimi va texnoparklarning faoliyati hisoblanadi. Toshkent shahridagi IT Park, Yashnobod texnoparki hamda boshqa viloyatlardagi inkubatsiya markazlari orqali innovatsion startaplar soni ortib bormoqda. 2023-yilda 600 dan ortiq startap ro‘yxatga olingani mamlakatda innovatsion muhit shakllanib borayotganini ko‘rsatadi. Bu esa nafaqat texnologik rivojlanish, balki yangi ish o‘rinlari yaratilishiga ham xizmat qilmoqda. Davlat siyosati darajasida ham AKT sohasini rivojlantirishga ustuvor e’tibor qaratilmoqda. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi asosida qabul qilinayotgan islohotlar, soliq yengilliklari, elektron litsenziyalash, masofaviy ro‘yxatga olish kabi chora-tadbirlar tadbirkorlikni rivojlantirishga qulay shart-sharoit yaratmoqda.

Biroq mavjud yutuqlarga qaramay, ba’zi muammolar hal etilmay qolmoqda. Jumladan, raqamli savodxonlik darajasi ayrim hududlarda juda past bo‘lib, bu innovatsion texnologiyalarning samarali joriy etilishiga to‘siq bo‘lmoqda. Shuningdek, internet va AKT infratuzilmasining hududlar bo‘yicha nomutanosib rivojlanishi raqamli tengsizlikni kuchaytiradi. IT sohasida malakali mutaxassislarning yetishmasligi esa texnologiyalarni joriy etishda sustkashlikka olib kelmoqda. Shu sababli, kelgusida bu muammolarni tizimli ravishda hal etish, infratuzilmani modernizatsiya qilish, kadrlar tayyorlash va raqamli savodxonlikni oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirilishi lozim.

O‘zbekistonda raqamli texnologiyalar asosidagi tadbirkorlik jadal sur’atlar bilan rivojlanmoqda. Bu jarayon mamlakatda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlarning bevosita natijasi hisoblanadi. Kelgusida quyidagi yo‘nalishlarni amalga oshirish dolzarb ahamiyat kasb etadi:

- axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) bo‘yicha qisqa muddatli o‘quv kurslarini tashkil etish;
- tadbirkorlar uchun davlat tomonidan ko‘rsatiladigan raqamli xizmatlar paketini kengaytirish;
- startaplarni qo‘llab-quvvatlash maqsadida innovatsion fondlar faoliyatini kuchaytirish.

O‘zbekistonda raqamli texnologiyalar tadbirkorlikning yangi bosqichga chiqishida muhim omil sifatida xizmat qilmoqda. Davlat tomonidan ko‘rilayotgan qo‘llab-quvvatlash choralari, raqamli infratuzilmaning barqaror rivojlanishi hamda innovatsion g‘oyalarning rag‘batlantirilishi tadbirkorlik sohasida raqamli transformatsiya jarayonini jadallashtirmoqda. Shu bois, ushbu yo‘nalishda ilmiy-amaliy izlanishlarni chuqurlashtirish va tegishli investitsiya hajmini kengaytirish ustuvor ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Ўзбекистон Республикаси Рақамли технологиялар вазирлиги. «2023 йилда электрон тижорат соҳасининг ривожланиш кўрсаткичлари». – https://mitc.uz
2. Марказий банк статистик ахбороти. «Рақамли тўлов тизимлари бўйича 2024 йил И чорак якунлари». – https://cbu.uz
3. ИТ Парк Ўзбекистон расмий сайти. «Стартаплар ва инновациялар бўйича ҳисобот (2023)». – https://it-park.uz
4. «Рақамли Ўзбекистон – 2030» стратегияси. Президент қарори ПҚ-6079-сон. – https://lex.uz/docs/4999846

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2025-yil, may.

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz